

คู่มือ

การป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการ
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล
กับผลประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา ๑๒๘

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

PREFACE

คำนำ

คู่มือการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม มาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จัดทำขึ้นเพื่อให้บุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค ได้ทราบถึงหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าพนักงานของรัฐ ให้สามารถนำไปปฏิบัติในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนได้ทราบเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายอื่น ๆ ที่บังคับใช้เกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าพนักงานของรัฐ

คู่มือการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม มาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เล่มนี้ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๕ บท คือ บทที่ ๑ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม บทที่ ๒ การรับทรัพย์สินและประโยชน์อื่นใด บทที่ ๓ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามกฎหมาย ป.ป.ช. บทที่ ๔ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด บทที่ ๕ บทสรุปขั้นตอนการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด นอกจากนี้ ได้นำประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ ไว้ในส่วนของภาคผนวกด้วย

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือ ฯ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาคต่อไป

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข
ธันวาคม ๒๕๖๓

Content สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑	๑
การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	๒
บทที่ ๒	๑๑
การรับทรัพย์สินและประโยชน์อื่นใด	๑๒
บทที่ ๓	๑๘
การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามกฎหมาย ป.ป.ช.	๒๐
บทที่ ๔	๒๘
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	๓๐
บทที่ ๕	๔๑
บทสรุปขั้นตอนการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	๔๒
ภาคผนวก	๔๘
ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๕๐
เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓	
บรรณานุกรม	๕๖

บทที่ ๑

No Corruption As Norm

No Corruption As Norm

บทที่ ๑

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests)

คำว่า Conflict of Interests มีผู้ให้คำแปลเป็นภาษาไทยไว้หลากหลาย เช่น “การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “ประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนตัว” หรือ “ประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ขัดกัน” หรือบางท่านแปลว่า “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “ความขัดแย้งทางผลประโยชน์”

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือที่เรียกว่า Conflict of Interests นั้น ก็มีลักษณะทำนองเดียวกันกับกฎศีลธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี หลักคุณธรรมจริยธรรม กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง ไม่ควรจะทำ แต่บุคคลแต่ละคน แต่ละกลุ่ม แต่ละสังคม อาจเห็นว่าเรื่องใดเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมแตกต่างกันไป หรือเมื่อเห็นว่าเป็นการขัดกันแล้วยังอาจมีระดับของความหนักเบาแตกต่างกัน อาจเห็นแตกต่างกันว่าเรื่องใดกระทำได้กระทำไม่ได้แตกต่างกันออกไปอีก และในกรณีที่มีการฝ่าฝืน บางเรื่องบางคนอาจเห็นว่าไม่เป็นไร เป็นเรื่องเล็กน้อย หรืออาจเห็นเป็นเรื่องใหญ่ ต้องถูกประณาม ตำหนิติฉินินทา ว่ากล่าว ฯลฯ แตกต่างกันตามสภาพของสังคม

โดยพื้นฐานแล้วเรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นกฎศีลธรรมประเภทหนึ่งที่บุคคลไม่พึงละเมิดหรือฝ่าฝืน แต่เนื่องจากการฝ่าฝืนกันมากขึ้น และบุคคลผู้ฝ่าฝืนก็ไม่มี ความเกรงกลัวหรือละอายต่อการฝ่าฝืนนั้น สังคมก็ไม่ลงโทษหรือลงโทษไม่เพียงพอที่จะมีผลเป็นการห้ามการกระทำดังกล่าว และในที่สุดเพื่อหยุดยั้งเรื่องดังกล่าวนี้ จึงมีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์มากขึ้น ๆ และเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสนใจมากขึ้นตามลำดับ

คู่มือการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ประโยชน์ส่วนบุคคล (Private Interests) คือ การที่บุคคลทั่วไปในสถานะเอกชน หรือเจ้าพนักงานของรัฐในสถานะเอกชนได้ทำกิจกรรมหรือได้กระทำการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ครอบครัว เครือญาติ พวกพ้อง หรือของกลุ่มในสังคมที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ การทำธุรกิจ การค้า การลงทุน เพื่อหาประโยชน์ในทางการเงินหรือในทางธุรกิจ เป็นต้น

ประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ (Public Interests) คือ การที่บุคคลใด ๆ ในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ) ได้กระทำการใด ๆ ตามหน้าที่หรือได้ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นการดำเนินการในอีกส่วนหนึ่งที่แยกออกมาจากการดำเนินการตามหน้าที่ในสถานะของเอกชน การกระทำการใด ๆ ตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีวัตถุประสงค์หรือมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือการรักษาประโยชน์ส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ของรัฐการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและจะมีรูปแบบของความสัมพันธ์หรือมีการกระทำในลักษณะต่าง ๆ กันที่เหมือนหรือคล้ายกับการกระทำของบุคคลในสถานะเอกชน เพียงแต่การกระทำในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกับการกระทำในสถานะเอกชนจะมีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือประโยชน์สุดท้ายที่แตกต่างกัน

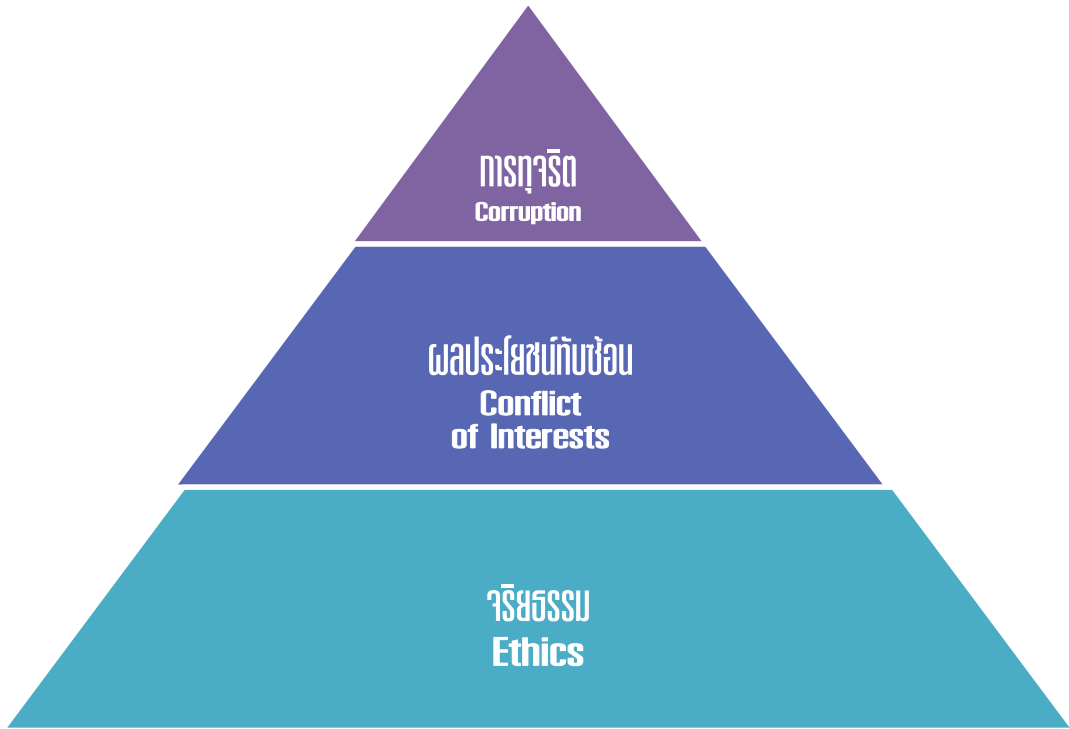
การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests) คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใด ๆ หรือดำเนินการในกิจการสาธารณะที่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในกิจการของรัฐหรือองค์กรของรัฐ เพื่อประโยชน์ของรัฐหรือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปแอบแฝง หรือเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียในรูปแบบต่าง ๆ หรือนำประโยชน์ส่วนตัวหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวเข้ามามีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจหน้าที่หรือดุลยพินิจในการพิจารณาตัดสินใจในการกระทำการใด ๆ หรือดำเนินการดังกล่าวนั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ในการทางการเงินหรือประโยชน์อื่น ๆ สำหรับตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม จริยธรรม และการทุจริต

จริยธรรม เป็นกรอบใหญ่ทางสังคมที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมและการทุจริต การกระทำใดที่ผิดต่อกฎหมายว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมและการทุจริต ย่อมเป็นความผิดจริยธรรมด้วย

แต่ตรงกันข้าม การกระทำใดที่ฝ่าฝืนจริยธรรม อาจไม่เป็นความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมและการทุจริต เช่น มีพฤติกรรมส่วนตัวไม่เหมาะสมมีพฤติกรรมชั่วร้าย เป็นต้น

๔

จริยธรรม เป็นหลักสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของเจ้าพนักงานของรัฐ
ที่เปรียบเสมือนโครงสร้างพื้นฐานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือปฏิบัติ

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม เป็นพฤติกรรม
ที่อยู่ระหว่างจริยธรรมกับการทุจริต ที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตนกระทบ
ต่อผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งพฤติกรรมบางประเภทมีการบัญญัติเป็นความผิด
ทางกฎหมายมีบทลงโทษชัดเจน แต่พฤติกรรมบางประเภทยังไม่มีการบัญญัติ
ข้อห้ามไว้ในกฎหมาย

การทุจริต เป็นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายโดยตรง ถือเป็นความผิด
อย่างชัดเจน ลังคมส่วนใหญ่จะมีการบัญญัติกฎหมายออกมารองรับ มีบทลงโทษ
ชัดเจน ถือเป็นความผิดขั้นรุนแรงที่สุดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่ปฏิบัติ

ดังนั้น หากเจ้าพนักงานของรัฐที่ขาดจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเข้าไปกระทำการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ถือว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และจะเป็นต้นเหตุของการทุจริตต่อไป

รูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม มีได้หลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่เฉพาะในรูปแบบของตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของตัวเงิน หรือทรัพย์สินด้วย ทั้งนี้ John Langford และ Kenneth Kernaghan ได้จำแนกรูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ออกเป็น ๗ รูปแบบ และสำนักงาน ป.ป.ช. กำหนดเพิ่มอีก ๒ รูปแบบ (รูปแบบที่ ๘ และรูปแบบที่ ๙) รวมทั้งสิ้น ๙ รูปแบบ คือ

๑. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting benefits) ซึ่งผลประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน ของขวัญ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใด ในลักษณะเดียวกันนี้ และผลจากการรับผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้น ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

๒. การทำธุรกิจกับตนเอง (Self-dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) เป็นการที่เจ้าพนักงานของรัฐ โดยเฉพาะผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเข้าไปมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด โดยอาจจะเป็นเจ้าของบริษัทที่ทำสัญญาเอง หรือเป็นของเครือญาติ สถานการณ์เช่นนี้เกิดบทบาทที่ขัดแย้ง หรือเรียกได้ว่าเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน เช่น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ทำให้หน่วยงานของรัฐ ทำสัญญาซื้อสินค้าจากบริษัทของตนเอง หรือจ้างบริษัทของตนเองเป็นที่ปรึกษา หรือซื้อที่ดินของตนเองในการจัดสร้างสำนักงาน

๓. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post - employment) เป็นการที่เจ้าพนักงานของรัฐลาออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกันหรือบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเดิม โดยบุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสาธารณะมาก่อน มักจะรู้ข้อมูลความลับ ขั้นตอนวิธีการทำงาน หรือมีอิทธิพลต่อเจ้าพนักงานของรัฐที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ และใช้อิทธิพลหรือความสัมพันธ์จากที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานเดิมนั้น หาประโยชน์ให้กับบริษัท และตนเอง

๔. การทำงานพิเศษ (Outside employment or Moonlighting) ในรูปแบบนี้มีได้หลายลักษณะ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจ ที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์การสาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างพิเศษเป็นที่ปรึกษาโครงการ โดยอาศัยตำแหน่งในราชการสร้างความน่าเชื่อถือว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ปรึกษาสังกัดอยู่ หรือกรณีที่เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของกรมสรรพากร ก็รับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ทำบัญชีให้กับบริษัทที่ต้องถูกตรวจสอบ

๕. การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) เป็นสถานการณ์ที่เจ้าพนักงานของรัฐใช้ประโยชน์จากการที่ตนเองรับรู้ข้อมูลภายในหน่วยงาน และนำข้อมูลนั้นไปหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง อาจจะไปหาประโยชน์โดยการขายข้อมูลหรือเข้าเอาประโยชน์เสียเอง เช่น ทราบว่ามี การตัดถนนผ่านบริเวณใด ก็จะเข้าไปซื้อที่ดินนั้นในนามของภรรยา หรือทราบว่าจะมีการซื้อขายที่ดินเพื่อทำโครงการรัฐ ก็จะเข้าไปซื้อที่ดินนั้น เพื่อเก็งกำไรและขายให้กับรัฐในราคาที่สูงขึ้น

๖. การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage) เป็นการที่เจ้าพนักงานของรัฐนำเอาทรัพย์สินของราชการซึ่งจะต้องใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง หรือการใช้ให้ผู้อื่นได้บังคับบัญชาไปทำงานส่วนตัว เช่น การนำเครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ กลับไปใช้ที่บ้าน การนำรถยนต์ราชการไปใช้ในงานส่วนตัว

๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork - barreling) เป็นการที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูงอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง เช่น การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง การที่นักการเมืองในจังหวัด ขอเพิ่มงบประมาณเพื่อทำโครงการตัดถนนหรือสร้างสะพานในจังหวัด โดยใช้ชื่อหรือนามสกุลตนเองเป็นชื่อสะพานและถนนนั้น เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของสิ่งสาธารณะประโยชน์

๘. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) หรืออาจจะเรียกว่าระบบอุปถัมภ์พิเศษ เป็นการที่ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง เช่น การที่เจ้าพนักงานของรัฐใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงานของตนเข้าทำสัญญากับบริษัทของพี่น้องของตน การแต่งตั้งคู่สมรสหรือลูกเข้ามารับตำแหน่งสำคัญ ๆ ในหน่วยงาน การใช้อำนาจแต่งตั้งหรือเลื่อนขั้นอย่างไม่เป็นธรรม การคัดสรร คัดเลือกบุคลากรอย่างไม่โปร่งใส

๙. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น (Influence) เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง โดยเจ้าพนักงานของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ข่มขู่ผู้บังคับบัญชาให้หยุดทำการตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

ตัวอย่างการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมในรูปแบบต่าง ๆ

๑. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ

๑.๑ นายสุจริต ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ได้เดินทางไปปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งในวันดังกล่าว นายรวย นาย ก อบต. แห่งหนึ่ง ได้มอบรางวัลจำนวนหนึ่งคู่ให้แก่ นายสุจริต เพื่อเป็นของที่ระลึก

๑.๒ การที่เจ้าพนักงานของรัฐรับของขวัญจากผู้บริหารของบริษัทเอกชน เพื่อช่วยให้บริษัทเอกชนรายนั้น ชนะการประมูลรับงานโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ

๑.๓ การที่บริษัทแห่งหนึ่งให้ของขวัญเป็นทองคำมูลค่ามากกว่า ๑๐ บาท แก่เจ้าหน้าที่ในปีที่ผ่านมา และปีนี้เจ้าพนักงานของรัฐเร่งรัดคืนภาษีให้กับบริษัทนั้นเป็นกรณีพิเศษ โดยลัดคิวให้ก่อนบริษัทอื่น ๆ เพราะคาดว่าจะได้รับของขวัญอีก

๑.๔ การรับของขวัญจากบริษัทที่เป็นคู่สัญญา หรือบริษัทขายยาหรืออุปกรณ์การแพทย์

๑.๕ สนับสนุนค่าเดินทางให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ไปประชุมเรื่องอาหารและยาที่ต่างประเทศ

๑.๖ หน่วยงานราชการรับเงินบริจาคสร้างสำนักงานจากธุรกิจที่เป็นลูกค้าของหน่วยงาน

๑.๗ การใช้งบประมาณของรัฐเพื่อจัดซื้อจัดจ้างแล้ว เจ้าหน้าที่ที่ได้รับของแถมหรือประโยชน์อื่นตอบแทน

๑.๘ การที่เจ้าพนักงานของรัฐไปเป็นคณะกรรมการของบริษัทเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจและได้รับความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ จากบริษัทเหล่านั้น ซึ่งมีผลต่อการให้คำวินิจฉัยหรือข้อเสนอแนะที่เป็นธรรมหรือเป็นไปในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ ต่อบริษัทผู้ให้เงิน ๆ

๑.๙ เจ้าพนักงานของรัฐได้รับชุดไม้กอล์ฟจากผู้บริหารของบริษัทเอกชน เมื่อต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเอกชนแห่งนั้น ก็ช่วยเหลือให้บริษัทนั้นได้รับสัมปทาน เนื่องจากรัฐถือว่าควรตอบแทนที่เคยได้รับของขวัญมา

๒. การทำธุรกิจกับตนเองหรือเป็นคู่สัญญา

๒.๑ การที่เจ้าพนักงานของรัฐในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทำสัญญาให้หน่วยงานต้นสังกัดซื้อคอมพิวเตอร์สำนักงานจากบริษัทของครอบครัวตนเอง หรือบริษัทที่ตนเองมีหุ้นส่วนอยู่

๒.๒ ผู้บริหารหน่วยงานทำสัญญาเช่ารถไปสัมมนาและดูงานกับบริษัท ซึ่งเป็นของเจ้าหน้าที่หรือบริษัทที่ผู้บริหารมีหุ้นส่วนอยู่

๒.๓ ผู้บริหารของหน่วยงาน ทำสัญญาจ้างบริษัทที่ภรรยาของตนเองเป็นเจ้าของมาเป็นที่ปรึกษาของหน่วยงาน

๒.๔ ผู้บริหารของหน่วยงาน ทำสัญญาให้หน่วยงานจัดซื้อที่ดินของตนเองในการสร้างสำนักงานแห่งใหม่

๒.๕ ภรรยาอดีตนายกรัฐมนตรี ประมูลซื้อที่ดินย่านถนนรัชดาภิเษกใกล้กับศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย จากกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงินในการกำดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง โดยอดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในฐานะเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลกิจการของกองทุน ๆ ได้ลงนามยินยอมในฐานะคู่สมรสให้ภรรยาประมูลซื้อที่ดินและทำสัญญาซื้อขายที่ดิน ส่งผลให้เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาซื้อที่ดินโฉนดแปลงดังกล่าว อันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

๓. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ

๓.๑ อดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลแห่งหนึ่งเพิ่งเกษียณอายุราชการไปทำงานเป็นที่ปรึกษาในบริษัทผลิตหรือขายยา โดยใช้อิทธิพลจากที่เคยดำรงตำแหน่งในโรงพยาบาลดังกล่าว ให้โรงพยาบาลซื้อยาจากบริษัทที่ตนเองเป็นที่ปรึกษาอยู่ พฤติการณ์เช่นนี้มีมูลความผิดทั้งทางวินัยและทางอาญารัฐเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่าตนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

๓.๒ การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรด้านเวชภัณฑ์และสุขภาพออกจากราชการไปทำงานในบริษัทผลิตหรือขายยา

๓.๓ การที่ผู้บริหารหรือเจ้าพนักงานของรัฐของหน่วยงานที่เกษียณแล้วใช้อิทธิพลที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานรัฐ รับเป็นที่ปรึกษาให้บริษัทเอกชนที่ตนเคยติดต่อประสานงาน โดยอ้างว่าจะได้ติดต่อกับหน่วยงานรัฐได้อย่างราบรื่น

๓.๔ การว่าจ้างเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญมาทำงานในตำแหน่งเดิมที่หน่วยงานเดิมโดยไม่คุ้มค่ากับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

๔. การทำงานพิเศษ

๔.๑ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี ๖ สำนักงานสรรพากรจังหวัดในส่วนภูมิภาค ได้จัดตั้งบริษัทรับจ้างทำบัญชีและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับภาษีและมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับบริษัท โดยรับจ้างทำบัญชีและยื่นแบบแสดงรายการให้ผู้เสียภาษีในเขตจังหวัดที่รับราชการอยู่และจังหวัดใกล้เคียง กลับมีพฤติการณ์ช่วยเหลือผู้เสียภาษีให้เสียภาษีน้อยกว่าความเป็นจริง และรับเงินค่าภาษีอากรจากผู้เสียภาษีบางรายแล้ว มิได้นำไปยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีให้ พฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว เป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับกรมสรรพากรว่าด้วยจรรยาข้าราชการ กรมสรรพากร พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๙ (๗) (๘) และอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ อีกทั้งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการโดยร้ายแรง และปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต และยังกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว อย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ (๑) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

๔.๒ นิติกร ฝ่ายกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง สำนักงานสรรพากรจังหวัดในส่วนภูมิภาคหารายได้พิเศษโดยการเป็นตัวแทนขายประกันชีวิตของบริษัทเอกชน ได้อาศัยโอกาสที่ตนปฏิบัติหน้าที่ เร่งรัดภาษีอากรค้างผู้ประกอบการรายหนึ่งหาประโยชน์ให้แก่ตนเองด้วยการขายประกันชีวิตให้แก่หุ้นส่วนผู้จัดการของผู้ประกอบการดังกล่าว รวมทั้งพนักงานของผู้ประกอบการนั้นอีกหลายคน ในขณะที่ตนกำลังดำเนินการเร่งรัดภาษีอากรค้าง พฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นการอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๓ (๓) ประกอบมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

๔.๓ การที่เจ้าพนักงานของรัฐอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทางราชการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการเพื่อให้บริษัทเอกชนที่ว่าจ้างนั้นมีความน่าเชื่อถือมากกว่าบริษัทคู่แข่ง

๔.๔ การที่เจ้าพนักงานของรัฐไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานอย่างเต็มที่ แต่เอาเวลาไปรับงานพิเศษอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน

๔.๕ การที่ผู้ตรวจสอบบัญชีภาครัฐรับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษา หรือเป็นผู้ทำบัญชีให้กับบริษัทที่ต้องถูกตรวจสอบ

๕. การรู้ข้อมูลภายใน

๕.๑ นายช่าง ๕ แผนกชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้นำข้อมูลเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 470 MHZ และระบบปลดล็อกไปขายให้แก่ผู้อื่น จำนวน ๔๐ หมายเลข เพื่อนำไปปรับจูนเข้ากับโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่นำไปใช้รับจ้างให้บริการโทรศัพท์แก่บุคคลทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๗ และ มาตรา ๑๖๔ และมีความผิดวินัยตามข้อบังคับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยว่าด้วยการพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๖ ข้อ ๔๔ และ ๔๖

๕.๒ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบข้อมูลโครงการตัดถนนเข้าหมู่บ้าน จึงบอกให้ญาติพี่น้องไปซื้อที่ดินบริเวณโครงการดังกล่าว เพื่อขายให้กับราชการในราคาที่สูงขึ้น

๕.๓ การที่เจ้าหน้าที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการขายโทรคมนาคมทราบมาตรฐาน (Spec) วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการวางโครงข่ายโทรคมนาคม แล้วแจ้งข้อมูลให้กับบริษัทเอกชนที่ตนรู้จัก เพื่อให้ได้เปรียบในการประมูล

๕.๔ เจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยงานเปิดเผยหรือขายข้อมูลที่สำคัญของฝ่ายที่มายื่นประมูลไว้ก่อนหน้าให้แก่ผู้ประมูลรายอื่นที่ให้ผลประโยชน์ ทำให้ฝ่ายที่มายื่นประมูลไว้ก่อนหน้าเสียเปรียบ

๖. การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน

๖.๑ คนบดีคณะแพทยศาสตร์ ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต ด้วยการสั่งให้เจ้าหน้าที่นำเก้าอี้พร้อมผ้าปกคลุมเก้าอี้ เครื่องถ่ายวิดีโอ เครื่องเล่นวิดีโอ กล้องถ่ายรูป และผ้าเต็นท์ นำไปใช้ในงานมงคลสมรสของบุตรสาว รวมทั้งรถยนต์ รถตู้ส่วนบุคคล เพื่อใช้รับส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมพิธี และขนย้ายอุปกรณ์ทั้งที่บ้านพักและงานฉลองมงคลสมรสที่โรงแรม ซึ่งล้วนเป็นทรัพย์สินของทางราชการ การกระทำของจำเลยนับเป็นการใช้อำนาจโดยทุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนตนอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดวินัยและอาญาต่อมาเรื่องเข้าสู่กระบวนการในชั้นศาล ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์แล้วเห็นว่า การกระทำของจำเลยเป็นการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อทำจัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐและเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ และ ๑๕๗ จึงพิพากษาให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท ค่าให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกจำเลยไว้ ๒ ปี ๖ เดือนและปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ การที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้มีหน้าที่ขับรถของส่วนราชการ นำน้ำมันในรถยนต์ไปขายและนำเงินมาไว้ใช้จ่ายส่วนตัว ทำให้ส่วนราชการต้องเสียงบประมาณ เพื่อซื้อน้ำมันรถมากกว่าที่ควรจะเป็น พฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นการทุจริต เป็นการเบียดบังผลประโยชน์ของส่วนรวมเพื่อประโยชน์ของตนเอง และมีความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา

๖.๓ การที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้มีอำนาจอนุมัติให้ใช้รถราชการหรือการเบิกจ่าย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงนำรถยนต์ของส่วนราชการไปใช้ในกิจการส่วนตัว

๖.๔ การที่เจ้าพนักงานของรัฐนำวัสดุครุภัณฑ์ของหน่วยงานมาใช้ที่บ้าน หรือใช้โทรศัพท์ของหน่วยงานติดต่อธุระส่วนตัว หรือนำรถส่วนตัวมาล้างที่หน่วยงาน

๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง

๗.๑ นายองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งร่วมกับพวก แก๊วเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการปรับปรุงและซ่อมแซมถนนคนเดินใหม่ ในตำบลที่ตนมีฐานเสียงโดยไม่ผ่านความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และตรวจรับงานทั้งที่ไม่ถูกต้องตามแบบรูปรายการที่กำหนด รวมทั้งเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จได้ติดป้ายชื่อของตนและพวก การกระทำดังกล่าวมีมูลเป็นการกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ มีมูลความผิดทั้งทางวินัยอย่างร้ายแรงและทางอาญา คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งผล

การพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ทราบ

๗.๒ การที่นักการเมืองในจังหวัด ขอเพิ่มงบประมาณเพื่อนำโครงการตัดถนน สร้างสะพาน
ลงในจังหวัด โดยใช้ชื่อหรือนามสกุลของตนเองเป็นชื่อสะพาน

๗.๓ การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงในพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง

๘. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง

พนักงานสอบสวนละเว้นไม่นำบันทึกการจับกุมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมทำขึ้นในวันเกิดเหตุ
รวมเข้าสำนวน แต่กลับเปลี่ยนบันทึกและแก้ไขข้อหาในบันทึกการจับกุม เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาซึ่งเป็นญาติ
ของตนให้รับโทษน้อยลง คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีความผิดทางอาญาและทางวินัยอย่างร้ายแรง

๙. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือหน่วยงาน ของรัฐอื่น

๙.๑ เจ้าพนักงานของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ในฐานะผู้บริหาร เข้าแทรกแซงการปฏิบัติงานของพนักงาน
ของรัฐให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายหรือฝ่าฝืนจริยธรรม

๙.๒ นายเอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการแห่งหนึ่งในจังหวัด รู้จักสนิทสนมกับ นายบี หัวหน้าส่วนราชการ
อีกแห่งหนึ่งในจังหวัดเดียวกัน นายเอ จึงใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวฝากลูกชาย คือ นายซี เข้ารับราชการภายใต้
สังกัดของนายบี

๑๐. การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมประเภทอื่น ๆ

๑๐.๑ การเดินทางไปราชการต่างจังหวัดโดยไม่คำนึงถึงจำนวนคน จำนวนงาน และจำนวนวัน
อย่างเหมาะสม อาทิ เดินทางไปราชการจำนวน ๑๐ วัน แต่ใช้เวลาในการทำงานจริงเพียง ๖ วัน โดยอีก ๔ วัน
เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ

๑๐.๒ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่ใช้เวลาในราชการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องการปฏิบัติงาน
นอกเวลาราชการ เพราะสามารถเบิกเงินงบประมาณค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการได้

๑๐.๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐลงเวลาปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ โดยมีได้อยู่ปฏิบัติงานในช่วงเวลานั้น
อย่างแท้จริง แต่กลับใช้เวลาดังกล่าวปฏิบัติกิจธุระส่วนตัว

บทที่ ๒

No Corruption As Norm

No Corruption As Norm

บทที่ ๒

การรับทรัพย์สินและประโยชน์ อื่นใด

ในประเทศไทยมีอาชีพต่าง ๆ มากมาย สุดแต่แต่ละบุคคลที่จะเลือกว่าอาชีพใดจะเหมาะสมตามความชอบ ความถนัดหรือความฝันของแต่ละบุคคล และมีอีกอาชีพหนึ่งซึ่งคนในสังคมส่วนใหญ่ให้การยอมรับและมีผู้คนมากมายพยายามฟันฝ่าให้ตนได้รับโอกาสเข้ามาเข้าสู่อาชีพนี้ อาชีพนั้นคือ “**เจ้าพนักงานของรัฐ**”

เจ้าพนักงานของรัฐ เป็นอาชีพที่มีหลักการพื้นฐานคือบริการประชาชน โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานของรัฐ โดยปกติจะได้รับค่าตอบแทน (Compensation) ที่รัฐจ่ายให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งอาจอยู่ในรูปตัวเงินหรือมิใช่ตัวเงิน เช่น เงินเดือนพื้นฐาน (Base Salary) ค่าตอบแทนลักษณะอื่น ๆ (Allowance) สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล (Benefit / Fringe Benefit) ค่าตอบแทนลักษณะอื่น ๆ (Allowance) หรือบางหน่วยงานอาจได้รับเงินรางวัลประจำปี (Bonus) ซึ่งการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดข้างต้นนั้น เจ้าพนักงานของรัฐมีสิทธิ์โดยชอบธรรมที่จะได้รับ เพราะเป็นการรับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้เจ้าพนักงานของรัฐของรัฐสามารถรับได้

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอีกรูปแบบหนึ่งในระบบราชการไทย ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการรับในรูปแบบ “**สินน้ำใจ**” หรือ “**สินบน**” ซึ่งการรับในลักษณะนี้เมื่อรับมาแล้วย่อมส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐเกิดความเอนเอียง ไม่เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด เป็นประตุนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันก่อให้เกิดความเสียหายไม่ว่าจะเป็นงบประมาณของประเทศที่ต้องสูญหายไป ความไว้วางใจของคนในสังคม ตลอดจนภาพลักษณ์ของประเทศ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้ความหมายของคำว่า “**สินน้ำใจ**” และ “**สินบน**” ไว้ดังนี้

สินน้ำใจ คือ เงินหรือทรัพย์สินที่ให้เป็นรางวัล

สินบน คือ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่บุคคลเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าจะการนั้นชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่

แม้ว่า **สินน้ำใจ** จะเป็นการให้โดยมีพื้นฐานในลักษณะความมีน้ำใจไมตรี ความประทับใจ ความเมตตาที่มีต่อกันระหว่างผู้ให้กับผู้รับ โดยลักษณะทั่วไปของ “**ผู้รับ**” เมื่อได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดมาแล้ว ก็จะทำให้เกิดความรักใคร่พอใจหรือเกิดความเกรงใจต่อ “**ผู้ให้**” และเมื่อคราวที่ “**ผู้รับ**” ต้องตอบแทนบุญคุณก็ยากที่จะปฏิเสธ ยิ่งไปกว่านั้นถ้าการให้นั้นเป็นการให้ที่แอบแฝงโดยหวังประโยชน์ หรือผลตอบแทนจากการที่เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องกระทำหรือไม่กระทำการใด ๆ ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่ด้วยแล้ว เช่นนี้ การรับ “**สินน้ำใจ**” อาจกลายเป็นการ “**การรับสินบน**” ไปในที่สุด

เมื่อพิจารณาถึงความรุนแรงของ “สินบน” หรือ “สินน้ำใจ” ของระบบราชการไทย พบว่าเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๐ นิตยสาร Forbes ได้เปิดเผยผลการศึกษาค่าการรับเงินใต้โต๊ะของเจ้าพนักงานของรัฐในเอเชียขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ หรือ “Transparency International” หรือ TI เป็นเวลา ๑๘ เดือน พบว่า เจ้าพนักงานของรัฐไทยรับเงินใต้โต๊ะเป็นอันดับ ๓ (ร้อยละ ๔๑) รองจากอินเดีย (ร้อยละ ๖๙) และเวียดนาม (ร้อยละ ๖๕)

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ดำเนินการสำรวจดัชนีการจ่ายสินบน (Barometer) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๖๒,๑๓๖ คน จากประเทศต่าง ๆ ๑๑๙ ประเทศ ระหว่างเดือนมีนาคม ๒๕๕๗ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๐ โดยผลการสำรวจ มีสาระสำคัญดังนี้

ภาพรวม ประเทศไทยเป็นประเทศอันดับ ๑ ที่ประชาชนเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐ มีความจริงจังในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยมีสัดส่วนระดับคะแนนอยู่ที่ร้อยละ ๗๒ รองลงมาเป็นอินโดนีเซียที่คะแนนร้อยละ ๖๔ อันดับสาม คือ ฮอนดูรัส ที่คะแนนร้อยละ ๕๕ สำหรับประเทศที่ประชาชนเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐไม่มีความจริงจังในการแก้ไขปัญหาการทุจริตสูงที่สุด คือ เยเมน ร้อยละ ๙๑ อันดับที่สองคือ มาดากัสการ์ ร้อยละ ๙๐ และอันดับที่สาม คือ ยูเครน ร้อยละ ๘๗

การประเมินผลการจ่ายสินบนของประชาชนให้กับแต่ละหน่วยงานของรัฐ

จากการสำรวจการจ่ายเงินสินบนให้กับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งในกรณีของประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศโซนเอเชียแปซิฟิก ได้มีการถูกกำหนดการให้สินบนใน ๖ เรื่อง ในรอบ ๑๒ เดือนที่ผ่านมา คือ การศึกษา การรักษาพยาบาล การออกบัตรประจำตัวประชาชน สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (ประปา / ไฟฟ้า) ตำรวจ และศาล โดยประเทศไทยมีระดับคะแนน ดังนี้ (เปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ)

ประเทศ	การศึกษา (ร้อยละ)	การรักษาพยาบาล (ร้อยละ)	การออกบัตร ประจำตัว ประชาชน (ร้อยละ)	สาธารณูปโภค ขั้นพื้นฐาน (ประปา / ไฟฟ้า) (ร้อยละ)	ตำรวจ (ร้อยละ)	ศาล (ร้อยละ)
ประเทศไทย	๓๕	-	๑๗	๐	๔๖	-
ฮ่องกง	๒	๒	๐	*	๐	-
ไต้หวัน	๘	๕	๐	๖	๑	๑
จีน	๒๙	๑๘	๑๖	-	๒๐	๒๐
อินเดีย	๕๘	๕๙	๕๙	๕๓	๕๕	๔๕
มาเลเซีย	๑๐	๑๐	๙	๖	๑๓	๕

สัดส่วนการจ่ายสินบนของประชาชน จากผลการสำรวจพบว่า สัดส่วนประชาชนที่เคยจ่ายสินบนคิดเป็น ๑ ใน ๔ ของจำนวนประชากรกว่า ๙๐๐ ล้านคนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ที่เข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานโดยประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า ๓๕ ปี เป็นสัดส่วนประชาชนที่เคยจ่ายสินบนมากที่สุดที่ร้อยละ ๓๔ สัดส่วนประชาชนที่จ่ายสินบนระหว่างเพศหญิงและเพศชาย มีระดับใกล้เคียงกัน ที่เพศชาย ร้อยละ ๓๐ เพศหญิง ร้อยละ ๒๗ ขณะที่ในส่วนของประเทศไทย มีสัดส่วนที่คนรวยต้องจ่ายสินบนน้อยกว่าคนจน ที่ร้อยละ ๓๔ ต่อร้อยละ ๔๖

จากปัญหาการทุจริตดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลไทยและภาคีองค์กรทุกภาคส่วนของประเทศ จึงได้กำหนดวาระดังกล่าวบรรจุในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการแก้ไขและพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามกรอบแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การที่ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรม ชื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของร้อยละของประชาชนที่มีวัฒนธรรม ค่านิยมสุจริต มีทัศนคติและพฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความพยายาม ในเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่สร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ให้แก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และทุกภาคส่วนของสังคม พร้อมทั้งพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ ตลอดจนสนับสนุนการสร้างค่านิยมของสังคมให้ยึดมั่นในความชื่อสัตย์สุจริตและถูกต้อง ชอบธรรม โดยยกประเด็นเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านความชื่อสัตย์ สุจริตเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และสมควรได้รับการปลูกฝังทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงปัจฉิมวัย ด้วยวิธีการสร้างความตระหนักรู้ การปลูกฝัง จิตสำนึก

เดือนเมษายน ๒๕๖๑ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยได้เปิดเผย “ผลกระทบของสถานการณ์การทุจริต คอร์รัปชันไทย” ด้านงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๑ สรุปไว้ว่า ถ้าสามารถลดการรับสินบน ได้ร้อยละ ๑ จะส่งผลให้มูลค่าที่สูญเสียจากการทุจริตลดลง ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งหมายความว่าถ้าลดสินบน ได้ทั้งหมดหรือร้อยละ ๑๐๐ จะส่งผลให้มูลค่าที่สูญเสียจากการทุจริตลดลง ๑ ล้านล้านบาท ซึ่งเท่ากับ ๑ ใน ๓ ของงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ (๓ ล้านล้านบาท) แนนอนว่าเงินจำนวนมหาศาล ซึ่งเป็นเงิน ของประชาชนผู้เสียภาษีที่ต้องสูญเสียไปนี้ สามารถนำไปสร้างความเจริญให้ประเทศชาติได้อย่างมากมาย

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) เปิดเผย รายงาน “ปรอวัดคอร์รัปชันโลก ๒๐๒๐ (Global Barometer 2020 : GCB) ซึ่งเป็นข้อมูลการสำรวจความเห็น และประสบการณ์ของประชาชนในประเทศภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ล้วนประสบปัญหา คอร์รัปชันที่รุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นจนยากที่จะควบคุมได้

ในการสำรวจเดียวกันนี้เมื่อสามปีที่ผ่านมานี้ (ปี ค.ศ. ๒๐๑๗) ในภาพรวมไทยมีแนวโน้มที่ดีที่สุดในภูมิภาค แต่การสำรวจครั้งนี้ทุกประเด็นกลับพลิกตกต่ำลงจนน่าเป็นห่วง โดยมีข้อมูลสำคัญของประเทศไทย เปรียบเทียบกับ ๖ ประเทศอาเซียนที่สำรวจ ดังนี้

๑. คอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้นในรอบปีที่ผ่านมานี้ ประเทศไทยสูงสุด ร้อยละ ๕๕ (สำรวจครั้งก่อน ร้อยละ ๑๔) อินโดนีเซีย ร้อยละ ๔๙ และมาเลเซีย ร้อยละ ๓๙ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ ๖๑
๒. ประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาคอร์รัปชันของรัฐบาล ประเทศไทยต่ำสุด ร้อยละ ๒๖ อินโดนีเซีย ร้อยละ ๖๖ มาเลเซีย ร้อยละ ๖๗ และ กัมพูชา ร้อยละ ๗๙ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ ๖๑
๓. ความเชื่อมั่นต่อรัฐบาล ตำรวจ ศาล ปรากฏว่าคนไทย “ไม่เชื่อมั่น” รัฐบาลในการแก้ไข ปัญหาคอร์รัปชัน ร้อยละ ๗๑ ตำรวจ ร้อยละ ๕๙ และศาล ร้อยละ ๔๐ ซึ่งเป็นคะแนนที่สูงกว่าทุกประเทศที่สำรวจ
๔. หน่วยปราบปรามคอร์รัปชันของรัฐทำงานได้ดี ประเทศไทย ได้ร้อยละ ๓๔ (เป็นประเทศเดียว ที่สอบตก) เวียดนาม ได้ร้อยละ ๕๘ พม่า สูงสุดได้ร้อยละ ๙๔ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ ๖๓
๕. มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเลือกตั้ง ประเทศไทยสูงสุดร้อยละ ๒๘ เท่ากับฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ ๑๔

๖. ประชาชนที่เชื่อว่า “ประชาชนสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงเพื่อเอาชนะคอร์รัปชันได้” พบว่า ร้อยละ ๘๔ ฟิลิปปินส์ ๗๘ ประเทศไทย ร้อยละ ๖๕ (การสำรวจครั้งก่อนได้ร้อยละ ๗๒) อินโดนีเซีย ร้อยละ ๕๙ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ ๖๒

Thailand : Bribery and Personal Connection Rates

	Bribery	Personal Connection
Public School	21	23
Public Clinics and Health Centres	10	15
Identity Documents	16	20
Utilities	25	32
Police	47	37
Courts*	-	-

* The contact rate for courts was too low to generalize for the entire population.

กรณีของประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศโซนเอเชีย ได้มีการถูกกำหนดการให้สินบนใน ๖ เรื่องในรอบ ๑๒ เดือนที่ผ่านมา คือ การศึกษา การรักษาพยาบาล การออกบัตรประจำตัวประชาชน สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (ประปา / ไฟฟ้า) ตำรวจ และศาล สำหรับประเทศไทยพบว่า ตำรวจมีการรับสินบนมากที่สุด ร้อยละ ๔๗ รองลงมาคือสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ร้อยละ ๒๕ การศึกษา ร้อยละ ๒๑ การออกบัตรประจำตัวประชาชน ร้อยละ ๑๖ และการรักษาพยาบาล ร้อยละ ๑๐

ยังมีคำถามอื่นในการสำรวจ เช่น การจ่ายสินบนให้เจ้าพนักงานของรัฐ เมื่อประชาชนไปติดต่อหรือมีเรื่องเกี่ยวข้องกับสินบนกับการคุกคามทางเพศ (Sextortion) ผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากคอร์รัปชัน เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าว ประเมินได้ว่าในสายตาของคนไทย “สถานการณ์คอร์รัปชันเลวร้ายลงมาก” จากปัจจัยสำคัญคือ สภาพการเมือง บุคลากรทางการเมือง และความไม่จริงจังในการแก้ไขปัญหา จนส่งผลร้ายแรงทำให้ประชาชนสูญเสียความเชื่อมั่นต่อสถาบันและองค์กรสำคัญของรัฐ

มีข้อสังเกตว่า สถานการณ์โควิด-๒๐๑๙ ทำให้การสำรวจเกิดอุปสรรคบางประการตามที่มีผู้สำรวจแจ้งไว้ในท้ายรายงาน (Endnote) เช่น การเก็บข้อมูลในประเทศเวียดนาม

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาว่า

๑. เร่งสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเข้มแข็งด้วยการรณรงค์ สร้างช่องทางการร้องเรียน และการตรวจสอบ มีกฎหมายรองรับและคุ้มครองประชาชน สื่อมวลชนและภาคประชาสังคม

๒. สร้างความมั่นใจว่าประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลสาธารณะในครอบครองของราชการได้อย่างเสรี

๓. ยกระดับความซื่อตรงในทุกกิจกรรมทางการเมือง ขจัดการซื้อสิทธิ์ขายเสียงในการเลือกตั้ง
 ๔. ป้องกันการติดสินบนและเอื้อประโยชน์พวกพ้องในการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการประชาชน เพื่อความรวดเร็ว ชัดเจน ลดขั้นตอน ลดการใช้ดุลยพินิจ ดูแลเจ้าหน้าที่ให้มีรายได้จากรัฐอย่างเหมาะสม

๕. ป้องกันพวกจ้องฉกฉวยทรัพย์สินของรัฐ กลุ่มธุรกิจการเมือง การครอบงำอำนาจรัฐ โดยวางกลไกเพื่อความโปร่งใสตรวจสอบได้เกี่ยวกับต้นทุนการเลือกตั้งและกิจกรรมทางการเมือง กฎหมายที่ครอบคลุมพอที่จะป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนและผลประโยชน์โดยมิชอบ

๖. เร่งแก้ปัญหาคาคูคามทางเพศที่เป็นผลมาจากการคอร์รัปชัน

๗. ตอกย้ำความเป็นอิสระของหน่วยงานต่อต้านคอร์รัปชันภาครัฐ ให้ได้มาตรฐาน

นอกจากนี้ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) กำหนดให้ “การรับสินบนน้ำใจ” เป็นกลุ่ม “ประพฤติมิชอบ” (Misconduct) เป็นการคอร์รัปชันรูปแบบหนึ่งที่ต้อง “ขจัด” ให้หมดไป โดยประเทศต่าง ๆ มักจะกำหนดมาตรการการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ของเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมี ๓ แนวคิดหลัก ๆ คือ

แนวคิดแรก ไม่ห้ามการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แต่ต้องเปิดเผยการรับประโยชน์ในรอบปีต่อสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบ เช่น การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของประธานาธิบดีสาธารณรัฐฝรั่งเศส

แนวคิดที่สอง กำหนดวงเงินที่สามารถรับได้ตามปกติประเพณีนิยม ได้แก่ การแสดงความยินดี การแสดงความเสียใจ และธรรมจรรยา ซึ่งหมายถึงการรับจากญาติตามฐานานุกรม

แนวคิดที่สาม ห้ามรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใดที่คำนวณเป็นเงินได้ทุกชนิด หรือ No Gift Policy ตามหลักคิดที่ว่า เจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่บริการประชาชนและมีรายได้จากภาษีที่ประชาชนให้แล้ว จึงไม่สมควรรับประโยชน์ใด ๆ อีก

ปัจจุบันประเทศไทยใช้แนวคิดที่สอง โดยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นการห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด ยกเว้น ๓ กรณี คือ

กรณีแรก ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

กรณีที่สอง เป็นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุกรม

กรณีที่สาม การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ซึ่งตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

การปฏิบัติตนของเจ้าพนักงานของรัฐเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินและประโยชน์อื่นใด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจ ไตรตรอง แยกแยะ และตระหนกอยู่เสมอในการดำรงตนขณะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ (รวมถึงผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วย) จึงขอเสนอแนวคิดเพื่อใช้ยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติตนของเจ้าพนักงานของรัฐให้เกิดขึ้นในตน แบ่งออกเป็น ๔ ข้อ ดังนี้

๑. รู้ตนเอง (Know Yourself)

มีคำกล่าวที่ว่า “ไม่มีชัยชนะใดที่ยิ่งใหญ่ไปกว่าการชนะใจตนเอง” หากท่านเข้าใจตนเอง รู้จักอุปนิสัยใจคอตนเองและคิดทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามก็เปรียบเสมือนท่านมีภูมิคุ้มกันความคิดจิตใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ และยิ่งไปกว่านั้นหากท่านยึดหลักคิดในการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ขัดต่อหลักกฎหมาย ตลอดจนการปฏิบัติและตัดสินใจที่ยึดถือความถูกต้องมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยแล้ว แน่ใจว่าชีวิตราชการของท่านจะพบแต่ความสุขประสบความสำเร็จได้อย่างไม่ยากเย็นนัก

๒. รู้หน้าที่ (Know the Duty)

คำว่า “หน้าที่” ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ หมายถึง “กิจที่ต้องทำด้วยความรับผิดชอบ” จึงอาจกล่าวได้ว่า “หน้าที่” มาพร้อมกับ “ความรับผิดชอบ” ท่านควรรู้และเข้าใจหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ของเพื่อนร่วมงาน ของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อท่านเป็นเจ้าพนักงานของรัฐและจำเป็นต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ควรปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบขอบเขตและต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

๓. รู้กฎหมาย (Know the Law)

มาตรา ๓ วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติไว้ว่า รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของและเทสชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

มาตรา ๘๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

ข้อความข้างต้นย้ำให้เห็นถึงหลักการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องยึดถือหลักกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐต้องรู้และเข้าใจกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน ตลอดจนค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

๔. รู้ปัญหาและแนวทางการแก้ไข (Know the Problem and Solutions)

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด และการรับสินบนของเจ้าพนักงานของรัฐ เป็นหนึ่งในรูปแบบของการทุจริตที่ยังพบเห็นกันอยู่มากในปัจจุบัน ซึ่งหากจะทำให้ปัญหานี้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากสังคมคงต้องวิเคราะห์หาคำตอบของเหตุปัจจัยว่าทำไมวงจรการทุจริตลักษณะนี้ยังคงดำเนินอยู่ได้

ปัญหาบางเรื่องเราสามารถหาแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นได้เสร็จเด็ดขาดโดยทันที แต่บางปัญหาอาจต้องใช้เวลาในการค้นหาแนวทางการแก้ไข ซึ่งคำตอบหรือแนวทางที่ได้ก็ต้องการการพิสูจน์ว่าเป็นคำตอบที่ใช่ เป็นคำตอบที่ถูกต้อง นำเชื่อถือและสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปได้

คำถาม ...

“หากท่านไปบ้านบุคคลหนึ่งซึ่งไม่เคยไปมาก่อนและท่านต้องการเข้าห้องน้ำ” ท่านจะอย่างไร

คำตอบ ...

คำตอบแรก ๆ ก็คงไม่พ้นคำตอบที่ว่า ... “ก็ต้องถามเจ้าของบ้าน ไม่อย่างนั้นจะไปถูกไหมล่ะ”

สรุปก็คือ ...

ปัญหาการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เกิดขึ้นในหน่วยงานของท่าน บุคลากรในหน่วยงานต้องร่วมมือร่วมแรงและร่วมใจกัน เพื่อหาวิธีป้องกันและแก้ไข ดังนั้น เรื่อง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด และการรับสินบนของเจ้าพนักงานของรัฐ จึงบอกได้ว่า “ใครจะรู้เรื่องบ้านนั้นดีไปกว่าเจ้าของบ้าน”

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความละเอียดที่จะกระทำผิด

เหตุผลของการทุจริตมีมากมายหลายประการ ประเด็นหลัก ๆ ได้แก่

๑. ใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรม เพราะความโลภ ความเห็นตนเองและพวกพ้อง

๒. มีค่านิยมที่ผิด ยกย่องคนที่มีเงิน ยกย่องคนที่มีตำแหน่ง / หน้าที่การงานสูง

๓. รายรับไม่พอกับรายจ่าย ปัญหาหนี้สิน ไม่ประมาณตน

๔. ขาดอุดมการณ์ / อุดมคติ ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และตั้งมั่นนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

๕. ขาดคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวที (ต่อประเทศชาติ) ความละเอียดรอบคอบ และเกรงกลัวต่อบาป เป็นเรื่องที่สำคัญมากเพราะเป็นสิ่งที่อยู่ภายใน เป็นเครื่องกลั่นกรองการคิด การตัดสินใจ ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง ดึงงาม มีความละเอียดไม่กล้าที่จะทำในสิ่งที่ผิด แม้ว่าขณะที่ทำจะไม่มีใคร “รับรู้หรือเห็น” ในสิ่งที่ตนเองได้ทำลงไป แม้เป็นความผิดเล็กน้อยก็ไม่กล้าที่จะทำผิด ดังหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เรื่อง “หิริโอตตปปะ” หิริ คือ ความละเอียดรอบคอบ มีความละเอียดที่จะคิด จะพูด หรือจะกระทำ ความซื่อ สามารถหยุดตัวเองไม่ให้ความชั่วชนะใจ “โอตตปปะ” คือ ความเกรงกลัวต่อบาป มีความกลัวต่อบาปกรรมที่ตนกระทำด้วยกาย วาจา และใจ อันจะเกิดมีขึ้นแก่ตน เมื่อเกิดหิริโอตตปปะกับจิตใจแล้วจะสามารถยับยั้งความชั่วไว้ได้ ไม่พากาย วาจา ใจ ไปทำความชั่วต่าง ๆ เช่น ผิดครรลองคลองธรรม ผิดจารีต ประเพณี หรือผิดกฎหมาย

บทที่ ๓

No Corruption As Norm

No Corruption As Norm

บทที่ ๓

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามกฎหมาย ป.ป.ช.

มาตรา 128 ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

คำนิยาม

เจ้าพนักงานของรัฐ หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ทรัพย์สิน หมายความว่า วัตถุ มีรูปร่าง รวมทั้งวัตถุที่ไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ เช่น บ้าน ที่ดิน เป็นวัตถุ มีรูปร่าง ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร กระแสไฟฟ้าที่ส่งตามสาย เป็นวัตถุไม่มีรูปร่าง

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลที่ให้แก่กันในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ และให้หมายความรวมถึงการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ในโอกาสการแสดงความคิดเห็น การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ตามมารยาทที่ถือปฏิบัติในสังคมด้วย

ญาติ หมายความว่า พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

บุพการี หมายถึง ญาติทางสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป ได้แก่ บิดามารดา ปู่ย่า ตายาย ทวด

ผู้สืบสันดาน หมายถึง ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมา ได้แก่ ลูก หลาน เหลน ลื้อ

ประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

ประเพณี หมายความว่า สิ่งที่นิยมถือปฏิบัติสืบ ๆ กันมา จนเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียมหรือจารีตประเพณี ประเพณีแบ่งได้เป็น จารีตประเพณี ขนบประเพณี และธรรมเนียมประเพณี

จารีตประเพณี คือ ประเพณีที่สังคมถือว่าถ้าใครในสังคมฝ่าฝืนหรือดเว้นไม่กระทำตามถือว่าเป็นความผิดความชั่ว จารีตประเพณีเป็นจรรยาและศีลธรรมของสังคม

ขนบประเพณี คือ ประเพณีที่สังคมได้ตั้งหรือวางเป็นระเบียบแบบแผนขึ้นไว้ จะโดยตรงหรือโดยอ้อมแล้วแต่กรณี

ธรรมเนียมประเพณี คือ ประเพณีที่สังคมถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ไม่ถือว่าเป็นผิดเป็นแต่นิยมกันว่าควรประพฤติ

ฐานานุกรม หมายความว่า สมควรแก่ฐานะ

หลักสำคัญของมาตรา ๑๒๘

ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด สามารถพิจารณาองค์ประกอบของกฎหมาย ได้ดังนี้

๑. เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ

๒. ห้ามรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้

๓. จากผู้ใด

๔. หลักเกณฑ์ตามข้อ ๑, ข้อ ๒, และข้อ ๓. ใช้บังคับกับผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วย โดยอนุโลม

๑. เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ

เจ้าพนักงานของรัฐตามนิยามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดในมาตรา ๑๒๘ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น จากนิยามเจ้าพนักงานของรัฐข้างต้นจึงได้แก่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

๑.๑ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ

ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย

๑.๒ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง ข้าราชการรัฐสภา ฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

๑.๓ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ได้แก่ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

๑.๔ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสำหรับข้าราชการพลเรือน และปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการเหล่าทัพสำหรับข้าราชการทหาร และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด หรือผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

๑.๕ ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

(๑) กรุงเทพมหานคร ได้แก่

(ก) ประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการ

กรุงเทพมหานคร

(ข) เลขานุการประธานสภากรุงเทพมหานคร

(ค) เลขานุการรองประธานสภากรุงเทพมหานคร

(๒) เมืองพัทยา ได้แก่

(ก) ประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการนายกเมืองพัทยา

(ข) เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาเมืองพัทยา

(๓) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัด

(๔) เทศบาลนคร ได้แก่ ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกเทศมนตรี

(๕) เทศบาลเมือง ได้แก่ ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกเทศมนตรี

(๖) เทศบาลตำบล ได้แก่ ที่ปรึกษาและเลขานุการนายกเทศมนตรี

(๗) องค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๖ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๑.๗ คณะกรรมการ ป.ป.ช.

๒. ห้ามรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้

เจ้าพนักงานของรัฐที่กล่าวไว้ตามข้อ ๑. ไม่สามารถรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ ไม่ว่าจะเป็นการรับของขวัญ อุปกรณ์เครื่องใช้ บัตรของขวัญ บัตรกำนัล บัตรลดราคาสินค้าหรือบริการ การรับความบันเทิง การรับบริการที่พัก การรับบริการโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการน้อยกว่าที่คิดแก่บุคคลอื่น หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

โดยของขวัญและผลประโยชน์อื่นใดสามารถคิดราคาเป็นเงินหรืออาจไม่สามารถคิดราคาได้

- ของขวัญที่สามารถคิดราคาได้ (Tangible gifts) หมายความรวมถึง สินค้าบริโภค ความบันเทิง การต้อนรับให้ที่พักการเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น สินค้าตัวอย่าง บัตรของขวัญ เครื่องใช้ส่วนตัว บัตรกำนัล บัตรลดราคาสินค้าหรือบริการ และเงิน เป็นต้น

- ของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่คิดเป็นราคาไม่ได้ (Intangible gifts and benefits) หมายถึง สิ่งใด ๆ หรือบริการใด ๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาที่จะซื้อขายได้ อาทิ การให้บริการส่วนตัว การปฏิบัติด้วยความชอบส่วนตัว การเข้าถึงประโยชน์หรือการสัญญาว่าจะให้ หรือการสัญญาว่าจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนอื่น ๆ

๓. จากผู้ใด

กฎหมายได้แบ่งของบุคคลไว้ ๒ ประเภท คือ

๑. บุคคลธรรมดา ได้แก่ คน หรือมนุษย์

๒. นิติบุคคล ได้แก่ บุคคลที่กฎหมายสมมติขึ้นโดยรับรองให้ มีสิทธิและหน้าที่ เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา นิติบุคคลนั้นจะเกิดขึ้นได้โดยอาศัยอำนาจของบทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕ องค์กรหรือหน่วยงานใดที่ไม่มีกฎหมายรองรับไม่เป็นผู้ทรงสิทธิหน้าที่ตามกฎหมาย

๔. บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

ผู้ที่พ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปี ยังต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการรับทรัพย์สินและประโยชน์อื่นใด กล่าวคือ ห้ามมิให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ข้อยกเว้นในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

เจ้าพนักงานของรัฐสามารถรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดได้ กรณีดังต่อไปนี้

๑. การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ตัวอย่างเช่น

เจ้าพนักงานของรัฐสามารถรับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง หรือค่าจ้างได้ เนื่องจากมีกฎหมายเกี่ยวกับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง หรือระเบียบ ฯ ที่เกี่ยวกับค่าจ้างไว้

เจ้าพนักงานของรัฐสามารถรับเงินค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าที่พัก ค่าพาหนะในการเดินทางไปราชการได้ เช่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นสามารถรับเงินค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางไปราชการได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เจ้าพนักงานของรัฐสามารถเบิกค่าที่พัก ค่าเดินทาง หรือรับประทานอาหาร ในการฝึกอบรมสัมมนาได้ เช่น ข้าราชการทหารนายหนึ่ง ได้รับอนุมัติให้เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งจัดโดยหน่วยราชการ จึงมีสิทธิเบิกค่ายานพาหนะในการเดินทางเข้ารับการฝึกอบรมได้ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เจ้าพนักงานของรัฐสามารถรับเงินค่าสมนาคุณวิทยากรได้ เช่น กรมราชทัณฑ์เชิญอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นวิทยากรในโครงการฝึกอบรม อาจารย์นั้นจึงมีสิทธิรับเงินสมนาคุณวิทยากรได้ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒. การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมเนียมจรรยาตามฐานานุรูป

ตามมาตรา ๑๒๘ วรรคสอง กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐสามารถรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมเนียมจรรยาตามฐานานุรูปได้ ตัวอย่างเช่น

กรณีการรับจากบุพการี อาทิ มารดามีทรัพย์สิน ๑๐๐ ล้านบาท มอบบ้านพร้อมที่ดินมูลค่า ๑๐ ล้านบาท ให้บุตรซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ

กรณีการรับจากผู้สืบสันดาน อาทิ บุตรได้รับเงินรางวัลจากสลากกินแบ่งรัฐบาลมูลค่า ๖ ล้านบาท และได้มอบเงินจำนวน ๓ ล้านบาท ให้มารดาซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ

กรณีการรับจากญาติ อาทิ ลูกมีที่นา จำนวน ๑๐๐ ไร่ มอบที่นา จำนวน ๑๐ ไร่ ให้หลานซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ

จากกรณีตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการีหรือญาติ จะต้องพิจารณาจากฐานานุรูปของผู้ให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นว่ามีความสามารถที่จะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงานของรัฐนั้นได้หรือไม่ และการให้ต้องสมควรแก่ฐานะของผู้ให้ กล่าวคือ สอดคล้องกับความหมายของคำว่า “ฐานานุรูป” อีกทั้งการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามกฎหมายกรณีตัวอย่างดังกล่าว เป็นการให้ตามประเพณีที่สังคมถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ดังนั้น การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าพนักงานของรัฐในกรณีตัวอย่างที่กล่าวมานั้น จึงสามารถกระทำได้

๓. การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด นั้น ได้ถูกกำหนดไว้ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีหลักเกณฑ์ดังนี้

๓.๑ รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ญาติ ที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาส ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

หมายถึง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ญาติของเจ้าพนักงานของรัฐ ที่ได้รับเนื่องในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ หรือในโอกาสแสดงความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ รวมถึงการให้ตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกัน ในสังคม อาทิ การรับในเทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ วันเกิดของผู้รับ วันขึ้นบ้านใหม่ วันมงคลสมรส การรับของที่ระลึกงานศพ เป็นต้น โดยมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคลแต่ละโอกาสดังกล่าว ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

๓.๒ รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่เป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

หมายถึง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่การให้นั้นเป็นการให้โดยทั่วไป ซึ่งการให้ในลักษณะนี้เป็นการให้โดยไม่กำหนดตัวผู้รับเป็นการเฉพาะเจาะจง และไม่ต้องคำนึงถึงมูลค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับ อาทิ เจ้าพนักงานของรัฐได้รับรางวัลจากการจับสลากการรับเงินรางวัลจากสลากกินแบ่งรัฐบาล การรับส่วนลดจากการซื้อสิ่งหาปริมาณทรัพย์ การรับส่วนลดจากการซื้อรถยนต์ การรับรางวัลจากการแข่งขัน การรับของแจกในฐานะผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น

การดำเนินการกรณีเจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

โดยการรับนั้นเป็นการรับจากบุคคลทั่วไปซึ่งไม่ใช่ญาติที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคลแต่ละโอกาส เกิน ๓,๐๐๐ บาท ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐได้รับมาโดยมีความจำเป็นอย่างที่ต้องรับไว้ เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องดำเนินการ ดังนี้

๑. แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้น ต่อหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์การที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัด ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับสิ่งนั้นไว้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

๒. กรณีที่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์การที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นแก่ผู้ให้โดยทันที

ในกรณีที่ไม่สามารถคืนได้ ให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว เมื่อได้ดำเนินการแล้วให้ถือว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว

๓. กรณีเจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สิน เป็นผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน

- (๑) หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า
- (๒) กรรมการ หรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ
- (๓) กรรมการ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ

ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอน ให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อให้ดำเนินการตามข้อ ๑. และข้อ ๒.

๔. ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินเป็นผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิก เพื่อให้ดำเนินการตามข้อ ๑. และข้อ ๒.

- (๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) สมาชิกวุฒิสภา

๕. ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินเป็นผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อให้ดำเนินการตามข้อ ๑. และข้อ ๒.

- (๑) ผู้บริหารท้องถิ่น
- (๒) รองผู้บริหารท้องถิ่น
- (๓) ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น
- (๔) สมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

**สำหรับการรายงานการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
ให้รายงานตามแบบรายงานที่ปรากฏ
อยู่ในแนบท้ายประกาศคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา
ของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓
(ภาคผนวกของคู่มือ ฯ นี้)**

ตัวอย่างการรายงาน

แบบรายงานทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้
ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๔

เรียน อธิบดี....

ตำแหน่ง ข้าพเจ้า นายสะอาด นามสกุล สุจริต
นักวิชาการพัสดุชำนาญการ สังกัดกรม

ขอรายงานการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์
หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ ซึ่งข้าพเจ้าได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณ
เป็นเงินได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ได้รับเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๔ เวลา ๒๐.๐๐ น.

ได้รับเนื่องจากกรณี เทศกาลปีใหม่

สถานที่รับ บ้านพัก

ชื่อ-นามสกุล ของผู้ให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้

นายร่ำรวย ทรัพย์อนันต์

ที่อยู่ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

มีความเกี่ยวข้องเป็น เพื่อนสนิท

รายละเอียดและมูลค่าโดยประมาณของทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้
และแนบรูปถ่ายทรัพย์สินหรือเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับประโยชน์อื่นใดมาพร้อมนี้ด้วย

กระเช้าของขวัญ มูลค่าโดยประมาณ ๓,๕๐๐ บาท

เหตุผล หรือความจำเป็นที่จะต้องรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้

เพื่อรักษาไมตรีมิตรภาพ เนื่องจากเป็นบุคคลที่สนิทสนมกันมาช้านาน และเคยช่วยเหลือ

เกื้อกูลกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต

ลงชื่อสะอาด สุจริต..... ผู้รายงาน

(นายสะอาด สุจริต)

/ อนุญาต ...

- อนุญาต** เนื่องจากมีเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล โดยสมควรรับไว้เป็นทรัพย์สินหรือสิทธิส่วนบุคคล
- ไม่อนุญาต** โดยให้ส่งคืนแก่ผู้ให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ยื่นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

ลงชื่อ
ตำแหน่ง อธิบดีกรม
วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๔

คำเตือน เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

บทที่ ๑

No Corruption As Norm

No Corruption As Norm

บทที่ ๔

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

ในบทนี้จะกล่าวถึงกฎหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด และได้ทำการเปรียบเทียบตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องห้ามกระทำการและบทกำหนดโทษเมื่อมีการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น ๆ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติไว้ในหมวด ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการห้ามเจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ไว้ดังนี้

มาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต้อง

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ

ให้นำ (๒) และ (๓) มาบังคับใช้แก่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำตามมาตรานี้ด้วย

มาตรา ๑๘๖ ให้นำความในมาตรา ๑๘๔ มาบังคับใช้แก่รัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) การดำรงตำแหน่งหรือการดำเนินการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่หรืออำนาจของรัฐมนตรี

(๒) การกระทำตามหน้าที่และอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือตามนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภา หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งกระทำการใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อประโยชน์ของตนเองของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองโดยมิชอบตามที่กำหนดในมาตรฐานทางจริยธรรม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้บัญญัติห้ามเจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งจะเป็นต้นเหตุนำไปสู่การดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ดังนี้

เจ้าพนักงานของรัฐ หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๑๒๘ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๙ เจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ ผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๓๐ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๓๑ ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเป็นการตอบแทนในการที่จะจงใจหรือได้จงใจ เจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ โดยวิธีอันทุจริตหรือผิดกฎหมายหรือโดยอิทธิพลของตนให้กระทำการหรือไม่กระทำการในหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

ประกาศฉบับนี้ได้กำหนดค่านิยามความหมายของการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยา ญาติ หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ ไว้ดังนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลที่ให้แก่ในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ และให้หมายความ รวมถึงการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ในโอกาสการแสดงความคิดเห็น การแสดงความ ขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ตามมารยาทที่ถือปฏิบัติในสังคมด้วย

“ญาติ” หมายความว่า พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

“ประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

นอกจากการกำหนดค่านิยามความหมายไว้ตามข้างต้นแล้ว ประกาศฉบับนี้ยังได้วางหลักเกณฑ์ การรับทรัพย์สินที่ไม่เป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ไว้กรณีต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องทราบและถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

ข้อ ๕ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ นอกเหนือจากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ ๖ เจ้าพนักงานของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ดังต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติ ที่มีราคา หรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะ ให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ ๗ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐได้รับมาโดยมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหาร สูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐ ผู้นั้นสังกัด ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับสิ่งนั้นไว้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่น ของรัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นไม่เคยรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้น ต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้น ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิกแล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

การรายงานตามข้อนี้ ให้รายงานตามแบบแนบท้ายประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๘ หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ของเจ้าพนักงานของรัฐตามประกาศ ฯ ฉบับนี้ ให้ใช้บังคับกับผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปีด้วย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ให้นิยามคำว่า “ของขวัญ” “ปกติประเพณีนิยม” “หน่วยงานของรัฐ” “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” “ผู้บังคับบัญชา” และ “บุคคลในครอบครัว” และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีสาระสำคัญ ดังนี้

“ของขวัญ” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่กันเพื่ออวยชัยไมตรี และให้หมายความรวมถึง เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่เป็นรางวัลให้โดยเสนาหา หรือเพื่อการสงเคราะห์ หรือให้เป็นสินน้ำใจ การให้สิทธิพิเศษซึ่งไม่ใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สิน หรือการให้สิทธิพิเศษในการได้รับบริการหรือความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือท่องเที่ยว ค่าที่พักค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกันและไม่ว่าจะให้เป็นบัตร ตั๋ว หรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงินให้ล่วงหน้า หรือการคืนเงินให้ในภายหลัง

“ปกติประเพณีนิยม” หมายความว่า เทศกาลหรือวันสำคัญซึ่งอาจมีการให้ของขวัญกัน และให้หมายความรวมถึง โอกาสในการแสดงความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ความช่วยเหลือตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคมด้วย

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐทุกระดับ ทั้งในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

“ผู้บังคับบัญชา” ให้หมายความรวมถึง ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหน่วยงาน ที่แบ่งเป็นการภายในของหน่วยงานของรัฐ และผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงกว่าและได้รับมอบหมายให้มีอำนาจบังคับบัญชา หรือกำกับดูแล

“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส บุตร บิดา มารดา พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน

ข้อ ๔ ระเบียบนี้ไม่ใช่บังคับกับกรณีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ของขวัญแก่ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชา นอกเหนือจากกรณีปกติประเพณีนิยมที่มีการให้ของขวัญแก่กันมิได้

การให้ของขวัญตามปกติประเพณีนิยมตามวรรคหนึ่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ของขวัญที่มีราคา หรือมูลค่าเกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตมิได้

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำการเรียกรับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดหรือใช้เงินสวัสดิการใด ๆ เพื่อมอบให้หรือจัดหาของขวัญให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชาไม่ว่ากรณีใด ๆ มิได้

ข้อ ๖ ผู้บังคับบัญชาจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้อยู่ในบังคับบัญชามีได้ เว้นแต่เป็นการรับของขวัญตามข้อ ๕

ข้อ ๗ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ ถ้ามิใช่เป็นการรับของขวัญตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อ ๘

ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ผู้มาติดต่อกับหรือผู้ซึ่งได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซึ่งมีคำขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น การขอใบรับรองการขอให้ออกคำสั่งทางปกครอง หรือการร้องเรียน เป็นต้น

(๒) ผู้ซึ่งประกอบธุรกิจหรือมีส่วนได้เสียในธุรกิจที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการได้รับสัมปทาน เป็นต้น

(๓) ผู้ซึ่งกำลังดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ควบคุมหรือกำกับดูแล เช่น การประกอบกิจการโรงงาน หรือธุรกิจหลักทรัพย์ เป็นต้น

(๔) ผู้ซึ่งอาจได้รับประโยชน์หรือผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้อ ๘ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เฉพาะกรณี การรับของขวัญที่ให้ตามปกติประเพณีนิยม และของขวัญนั้นมีราคาหรือมูลค่าไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๙ ในกรณีที่บุคคลในครอบครัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญแล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบในภายหลังว่าเป็นการรับของขวัญโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดไว้ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ของขวัญหรือรับของขวัญโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการการเมือง ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นประพฤติปฏิบัติไม่เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรม และให้ดำเนินการตามระเบียบที่นายกรัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมือง

(๒) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการประเภทอื่นนอกจาก (๑) หรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานของรัฐวิสาหกิจให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดทางวินัย และให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ดำเนินการให้มีการลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ข้อ ๑๑ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่สอดส่อง และให้คำแนะนำในการปฏิบัติตามระเบียบนี้แก่หน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่มีผู้ร้องเรียนต่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปฏิบัติในการให้ของขวัญหรือรับของขวัญฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งไปยังผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติในการประหยัดแก่ประชาชนทั่วไป ในการแสดงความยินดี การแสดงความปรารถนาดี การแสดงการต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจในโอกาสต่าง ๆ ตามปกติประเพณีนิยม ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพยายามใช้วิธีการแสดงออกโดยใช้บัตรอวยพร การลงนามในสมุดอวยพร หรือใช้บัตรแสดงความเสียใจ แทนการให้ของขวัญ

ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างค่านิยมการแสดงความยินดี การแสดงความปรารถนาดี การแสดง การต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจ ด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง แนะนำหรือกำหนด มาตรการจูงใจที่จะพัฒนาทัศนคติ จิตสำนึกและพฤติกรรมของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปในแนวทาง ประหยัด

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๔๙ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิก สภาเทศบาล เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ **ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต**

มาตรา ๒๐๑ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงาน สอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ **ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต**

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้บัญญัติห้ามเจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไว้ดังนี้

“ข้าราชการพลเรือน” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับบรรจุแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ให้รับราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณในกระทรวง กรมฝ่ายพลเรือน

มาตรา ๘๓ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้

(๓) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

(๕) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสีย ความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒

เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐ

หมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม

มาตรา ๕ มาตรฐานทางจริยธรรม คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

(๔) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

มาตรฐานทางจริยธรรมตามมาตรา ๕ ใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับสภาพคุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือสำหรับการปฏิบัติงาน การตัดสินใจความถูกต้อง การปฏิบัติที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ตลอดจนการดำรงตนในการกระทำความดีและละเว้นความชั่ว ซึ่งได้กำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำประมวลจริยธรรม คู่มือ หรือแนวทางปฏิบัติเพื่อให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลใช้เป็นหลักเกณฑ์สำหรับการจัดทำประมวลจริยธรรมและข้อกำหนดจริยธรรม

ตารางเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

ลำดับ	กฎหมาย	เจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกบังคับใช้	บทกำหนดโทษ / สภาพบังคับ
๑	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐		
	มาตรา ๑๘๔ (๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา - คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา - บุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภานั้นที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการหรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิก สภาผู้แทน ราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) - ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๗ (๕)
	มาตรา ๑๘๖	- รัฐมนตรี	
๒	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑		
	มาตรา ๑๒๘	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าพนักงานของรัฐ - “เจ้าพนักงานของรัฐ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. 	<p>ฝ่าฝืนมาตรา ๑๒๘</p> <p>ต้องรับโทษทางอาญา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จำคุกไม่เกิน ๓ ปี - หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท - หรือทั้งจำทั้งปรับ <p>ตามมาตรา ๑๖๙</p> <p>และให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามมาตรา ๑๒๙</p>
	มาตรา ๑๗๓	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าพนักงานของรัฐ - เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ - เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ 	<p>ฝ่าฝืนมาตรา ๑๗๓</p> <p>ต้องรับโทษ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี - จำคุกตลอดชีวิต - ปรับหนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ลำดับ	กฎหมาย	เจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกบังคับใช้	บทกำหนดโทษ / สภาพบังคับ
	มาตรา ๑๗๔	- เจ้าพนักงานของรัฐ - เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ - เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ	ฝ่าฝืนมาตรา ๑๗๔ ต้องรับโทษ ดังนี้ - จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี - จำคุกตลอดชีวิต - ปรับหนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท
	มาตรา ๑๗๕	- ผู้ใด (อาจเป็นเจ้าพนักงานของรัฐหรือไม่ได้เป็นเจ้าพนักงานของรัฐก็ได้)	ฝ่าฝืนมาตรา ๑๗๕ ต้องรับโทษ ดังนี้ - จำคุกไม่เกินห้าปี - ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท - หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓	ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓		
	ข้อ ๗	- เจ้าพนักงานของรัฐ - ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปี	หากฝ่าฝืนประกาศ ฯ จะเป็นการฝ่าฝืนตามมาตรา ๑๒๘ ต้องรับโทษทางอาญา จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา ๑๖๙
๔	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้ของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔		
	ข้อ ๕ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘	- เจ้าหน้าที่ของรัฐ - บุคคลในครอบครัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจปฏิบัติฝ่าฝืนระเบียบนี้ - ข้าราชการการเมืองให้ถือว่าผู้นั้นประพฤติปฏิบัติไม่เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรม - ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการประเภทอื่นนอกจากข้าราชการการเมืองให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น เป็นผู้กระทำความผิดทางวินัย

ลำดับ	กฎหมาย	เจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกบังคับใช้	บทกำหนดโทษ / สภาพบังคับ
๕	ประมวลกฎหมายอาญา		
	มาตรา ๑๔๙	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าพนักงาน - สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ - สมาชิกสภาจังหวัด - สมาชิกสภาเทศบาล 	ฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๙ ต้องรับโทษ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี - จำคุกตลอดชีวิต - ปรับหนึ่งแสนบาท ถึงสี่แสนบาท - ประหารชีวิต
๖	ประมวลจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการห้ามเจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด		
	ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน		
ข้อ ๖	“ข้าราชการ” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัดราชการพลเรือน	“ข้าราชการ” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัดราชการพลเรือน	เป็นความผิดวินัย ตามพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย พนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือระเบียบ กระทรวงการคลังว่าด้วย ลูกจ้างประจำของ ส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๓๗ แล้วแต่กรณี ตามข้อ ๑๘

บทที่ ๑๑

No Corruption As Norm

No Corruption As Norm

บทที่ ๕

บทสรุปขั้นตอนการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

ทำไมต้องห้ามรับเจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เนื่องจากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจทำให้ประชาชนหรือสังคมเกิดความเคลือบแคลงสงสัยได้ว่าจะมีการใช้อำนาจหน้าที่หรือการดำเนินการใด ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ให้ทรัพย์สินนั้นหรือไม่ ทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

แม้ว่าในความเป็นจริงเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้รับมาจริงโดยมิได้มีการใช้หน้าที่และอำนาจหรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ให้ทรัพย์สินนั้นก็ตาม แต่การจะพิสูจน์ให้ประชาชนสิ้นสงสัยนั้นกระทำได้ยาก และอาจนำไปสู่การทุจริตในรูปแบบของการรับสินบน โดยใช้หน้าที่และอำนาจหรือใช้ดุลยพินิจเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ให้ทรัพย์สิน

ดังนั้น ในบทนี้จะสรุปขั้นตอนการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ที่จะต้องนำไปปฏิบัติ ดังรายละเอียด

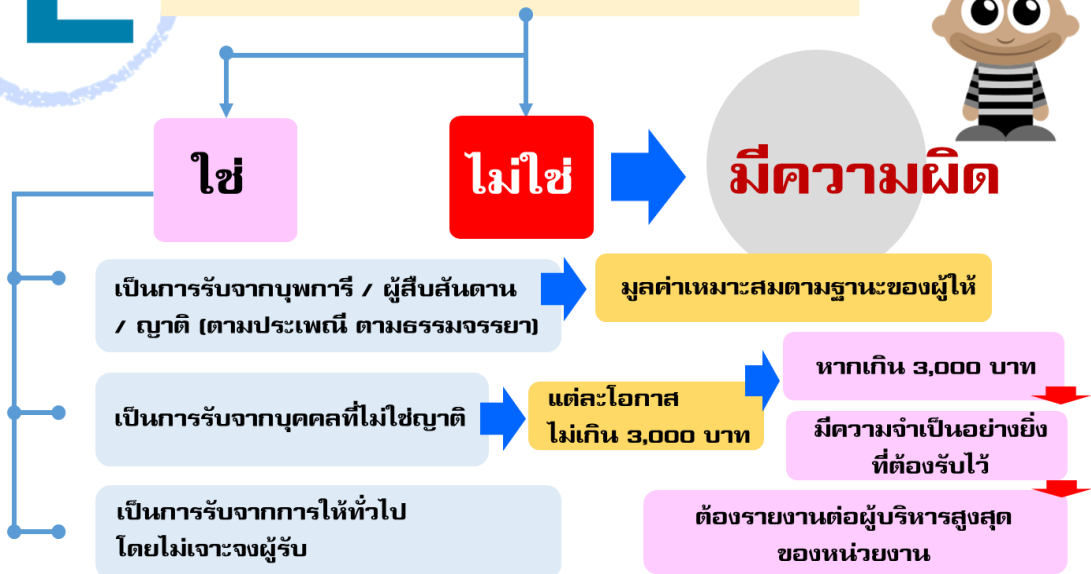

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดควรพิจารณา ดังนี้

1 มีกฎหมาย ใ้รับได้หรือไม่ ?

2 เป็นการรับโดยธรรมดาหรือไม่

รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เกิน 3,000 บาท จะต้องทำอย่างไร

หากเจ้าพนักงานของรัฐมีการรับทรัพย์สินเกิน 3,000 บาท โดยมีความจำเป็นอย่างยิงที่ต้องรับไว้เพื่อเป็นการรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดี ต้องดำเนินการ ดังนี้

- 1 ต้องแจ้งรายละเอียดตามแบบฟอร์มที่กำหนดภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับทรัพย์สิน ต่อผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนแล้วแต่กรณี
- 2 ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนวินิจฉัยว่า จะให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นหรือไม่
- 3 หากมีคำสั่งว่าไม่สมควรรับไว้ ก็ให้ส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ให้โดยทันที หรือหากไม่สามารถคืนได้ ให้ส่งมอบเป็นสิทธิของหน่วยงานโดยเร็ว

เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งต่าง ๆ ต้องรายงานการรับทรัพย์สินต่อใคร

ผู้มีหน้าที่รายงานการรับทรัพย์สิน	ผู้มีอำนาจพิจารณา
1. เจ้าพนักงานของรัฐ	1. หัวหน้าส่วนราชการ / ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
2. หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง หรือเทียบเท่า / กรรมการ หรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ	2. ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน
3. ผู้บริหาร / รองผู้บริหาร / ผู้ช่วยผู้บริหาร / สมาชิกสภาท้องถิ่น	3. ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน
4. ประธานและกรรมการขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ / ผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอน	4. คณะกรรมการ ป.ป.ช.
5. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร / สมาชิกวุฒิสภา	5. ประธานสภาผู้แทนราษฎร / ประธานวุฒิสภา

แจ้งรายละเอียด
ข้อเท็จจริง
ตามแบบฟอร์ม
ที่กำหนด
ภายใน 30 วัน
นับแต่วัน
ที่ได้รับ
ทรัพย์สินต่อ ...

หากเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืน จะต้องรับโทษ ดังนี้

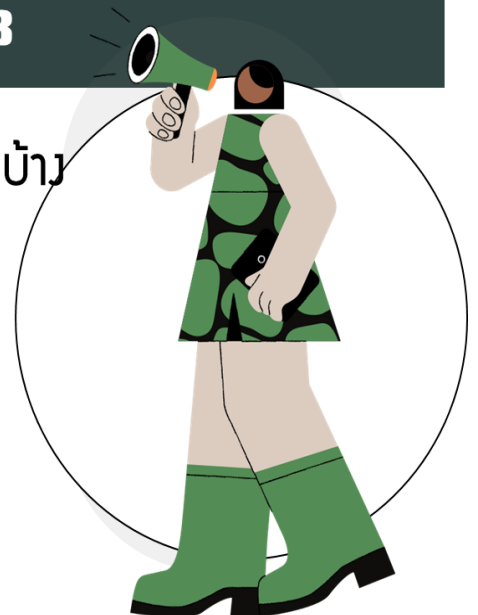
	การรับทรัพย์สิน / ประโยชน์อื่นใด	การรับสินบน
กฎหมาย ที่บังคับใช้	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 128	ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149 (ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ)
ผู้ที่อยู่ ภายใต้บังคับ ของกฎหมาย	- เจ้าพนักงานของรัฐทุกตำแหน่ง - ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ถึง 2 ปี	- เจ้าพนักงาน / สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ / สมาชิกสภาจังหวัด / สมาชิกสภาเทศบาล
ลักษณะ ของการ กระทำความผิด	รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณ เป็นเงินได้	(1) เสียด (2) รับ (3) ยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ - เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่
โทษ	จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	จำคุกตั้งแต่ 5-20 ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ 100,000 - 400,000 บาท หรือประหารชีวิต

มาตรา 128

ห้าม เจ้าพนักงานของรัฐตำแหน่งใดบ้าน

เจ้าพนักงานของรัฐทุกคน

ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็น
เจ้าพนักงานของรัฐยังไม่ถึง 2 ปี

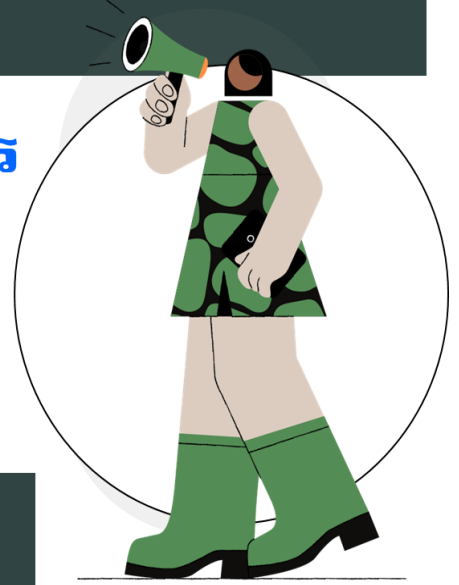
มาตรา 128

ห้าม เจ้าหน้าที่ของรัฐ **ทำอะไร**

ห้ามรับ

ทรัพย์สิน + ประโยชน์อื่นใด

ความแตกต่างระหว่าง

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด กับ การรับสินบน

ความผิดในเรื่องของการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้น เมื่อมีการรับทรัพย์สินที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ก็จะมี ความผิดทันที โดยที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นจะใช้หรือไม่ใช้อำนาจหน้าที่ก็ตาม แต่หากเป็นการรับเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งหน้าที่นั้น ๆ ก็จะเป็นความผิดในเรื่องของการรับสินบนได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	การรับสินบน
<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ได้กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด ...</p>	<p>ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๘ ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ... ๑) เรียก ๒) รับ ๓) ยอมจะรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษ ...</p>
<p>ตัวอย่าง</p> <p>นาย ก เจ้าพนักงานของรัฐใช้อำนาจในตำแหน่งโดยชอบว่าจ้างนาย ข เป็นผู้ก่อสร้างอาคารให้แก่ทางราชการ และมีการทำสัญญาไปเรียบร้อยแล้ว นาย ข ดีใจที่ได้เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างนั้น จึงนำเงินจำนวนหนึ่งไปมอบให้แก่ นาย ก โดยนาย ก ได้รับจำนวนเงินนั้นไว้</p> <p>กรณีนี้ นาย ก ไม่มีความผิดฐานรับสินบน เพราะนาย ก ไม่ได้เรียกรับทรัพย์สินจากนาย ข และไม่ได้มีการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ นาย ข แต่นาย ก จะมีความผิดในเรื่องการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด</p>	<p>ตัวอย่าง</p> <p>นาย ก เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาที่จะว่าจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างเป็นผู้ก่อสร้างอาคารให้แก่ทางราชการ แต่ก่อนทำสัญญา นาย ก ได้รับเงินจำนวนหนึ่งจากนาย ข จึงได้เชิญนาย ข มาทำสัญญาให้ได้เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างนั้น</p> <p>กรณีนี้ นาย ก จะมีความผิดฐานรับสินบน เพราะนาย ก รับทรัพย์สินสำหรับตนเอง โดยมิชอบ และได้มีการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ นาย ข เข้าเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างโดยเห็นแก่ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้รับมาจากนาย ข และยังมี ความผิดในเรื่องการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดด้วย</p>

การขัดกันระหว่าง
ประโยชน์ส่วนบุคคล กับ ประโยชน์ส่วนรวม

ม.128 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

ห้าม! ● **เจ้าพนักงานของรัฐทุกตำแหน่ง**
(เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.)

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

หลักการ

ข้อ
ยกเว้น

ห้ามเจ้าพนักงานของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้
และยังห้ามผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้ว **ยังไม่ถึง 2 ปี** ด้วย

หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการลือขอม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

เจ้าพนักงานของรัฐสามารถรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดได้ ในกรณีดังนี้

มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถรับได้ เช่น การที่เจ้าพนักงานของรัฐเดินทางไปปฏิบัติราชการต่างจังหวัด สามารถเบิกค่าใช้จ่ายเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการได้

เป็นการรับจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติ โดยจะต้องเป็นการให้ตามประเพณี หรือตามธรรมเนียมตามฐานานุรูป

เป็นการรับโดยธรรมจรรยา คือ การรับจากบุคคลที่ให้กับโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ รวมถึงการแสดงความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคม ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

- การรับจากผู้ซึ่งมีใช้ญาติที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาส **ไม่เกิน 3,000 บาท หรือ**
- การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

M Mastery (มีวินัย) O Originality (ซื่อสัตย์) P People Centered (มีจิตสาธารณะ) H Humility (ถ่อมตน)

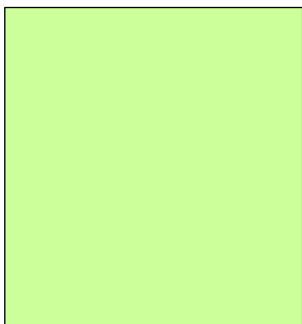
ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข
www.stopcorruption.moph.go.th

ภาคผนวก

No Corruption As Norm

No Corruption As Norm

ภาคผนวก

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
โดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ
พ.ศ. ๒๕๖๓

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ
พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๔ ในประกาศนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลที่ให้แก่ในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ และให้หมายความรวมถึง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ในโอกาสการแสดงความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคมด้วย

“ญาติ” หมายความว่า พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

“ประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

ข้อ ๕ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้นอกจากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ ๖ เจ้าพนักงานของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ ๗ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐได้รับมาโดยมีความจำเป็นอย่างยั้งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัด ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับสิ่งนั้นไว้ เพื่อให้วินิจฉัยว่า มีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอน ให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิก แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

การรายงานตามข้อนี้ ให้รายงานตามแบบแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ข้อ ๘ หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ของ
เจ้าพนักงานของรัฐตามประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วไม่ถึง
สองปีด้วย

ข้อ ๙ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้รักษาการ
ตามประกาศนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้หรือการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.
มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นที่สิ้นสุด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

พลตำรวจเอก วีชรพล ประสารราชกิจ

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

แบบรายงานทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้
ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

วันที่.....

เรียน (หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์กร
/ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน/คณะกรรมการ ป.ป.ช./ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา)

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....
ตำแหน่ง.....สังกัด.....

ขอรายงานการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์
หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ ซึ่งข้าพเจ้าได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณ
เป็นเงินได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ได้รับเมื่อวันที่.....เวลา.....

ได้รับเนื่องจากกรณี.....

สถานที่รับ.....

ชื่อ - นามสกุล ของผู้ให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้

ที่อยู่.....

มีความเกี่ยวข้องเป็น.....

รายละเอียดและมูลค่าโดยประมาณของทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้
และแนบรูปถ่ายทรัพย์สินหรือเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับประโยชน์อื่นใดมาพร้อมนี้ด้วย

เหตุผล หรือความจำเป็นที่จะต้องรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน
(.....)

/อนุญาต...

- อนุญาต** เนื่องจากมีเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล โดยสมควรรับไว้เป็นทรัพย์สินหรือสิทธิส่วนบุคคล
- ไม่อนุญาต** โดยให้ส่งคืนแก่ผู้ให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

ลงชื่อ.....

ตำแหน่ง.....

วันที่.....

คำเตือน เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

บรรณานุกรม

มานะ นิมิติมงคล. Global Corruption Barometer 2020-Asia. องค์การต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) กรุงเทพฯ ฯ. ๒๕๖๓.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ ฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖.

วีรวิท คงศักดิ์. เอกสารประกอบการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. : สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. วันอังคารที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๑.

สำนักงาน ป.ป.ช.. คู่มือการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม. นนทบุรี. ๒๕๖๑.

สำนักงาน ป.ป.ช.. คู่มือการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑. นนทบุรี : สำนักงานการขัดกันแห่งผลประโยชน์, ๒๕๖๓.

เอกสารออนไลน์

บารอมิเตอร์ทุจริตทั่วโลก <https://www.transparency.org/en/gcb/asia/asia-2020>

 ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

 www.stopcorruption.moph.go.th

 ๐ ๒๕๙๐ ๑๓๓๐

Together Against Corruption

Mastery

เป็นนายตนเอง
พอเพียง วินัย สุจริต

Originality

เริ่มสร้างสิ่งใหม่

People
Centered

ใส่ใจประชาชน
จิตอาสา

Humility

ถ่อมตน อ่อนน้อม

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตามประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน พ.ศ. ๒๕๖๑
สำหรับหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลางสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหน่วยงาน : ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

วัน/เดือน/ปี : ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

หัวข้อ: คู่มือการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม มาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

รายละเอียดข้อมูล (โดยสรุปหรือเอกสารแนบ)

คู่มือการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม มาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

Link ภายนอก: ไม่มี

หมายเหตุ:

.....

ผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูล

สุชาภา วรินทร์เวช

(นางสาวสุชาภา วรินทร์เวช)

ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

วันที่ ๒๖ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ผู้อนุมัติรับรอง

สุชาภา วรินทร์เวช

(นางสาวสุชาภา วรินทร์เวช)

ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ (หัวหน้า)

วันที่ ๒๖ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ผู้รับผิดชอบการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่

พศวีร์ วัชรบุตตร

(นายพศวีร์ วัชรบุตตร)

นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ

วันที่ ๒๖ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓